

Max van Weezel

Nieuwe regentenklik

In de kerstvakantie eindelijk tijd gehad om alle verkiezingsprogramma's van a tot z te lezen. Verrassing: vergeleken met de oppervlakkige campagnes vallen ze reuze mee. Zo blijken de programmacommissies grondig te hebben nagedacht over de grote kwaal die Nederland teistert: de bureaucraten en managers die overal op de stoel van de professionals zijn gaan zitten.

Het verst gaat de VVD. De liberalen bepleiten dat scholen en ziekenhuizen nog maar vijftien procent van hun budget aan managers en administrateurs mogen besteden. De rest van het geld is bedoeld voor meer handen aan het bed en meer leraren voor de klas. Ook de andere partijen betogen dat aan irritante regelzucht een halt moet worden toegeeroepen. Het CDA legt de nadruk op 'minder managementlagen binnen de departementen'. De PvdA schrijft dat minder control freaks en meer doeners nodig zijn: 'Dit kan worden bereikt door de onderwijzers, verpleegkundigen, de ambtenaren van de reclassering en de politieagenten meer vertrouwen en meer vrijheid te geven. De afgelopen jaren hebben deze professionals te weinig ruimte gekregen door te veel regels vooraf en te veel toezicht achteraf.'

De ChristenUnie wil minder beleidsambtenaren. GroenLinks belooft dat 'de overvloed aan managers, directies en externe adviseurs' wordt teruggedrongen: 'Agenten, leraren en verplegers moeten ruimte krijgen om hun echte werk te doen.'

Kennelijk is het tot Den Haag doorgedrongen dat vorige kabinetten er verkeerd aan hebben gedaan het land op te zadelen met honderdduizenden beleidsfunctionarissen, managers, toezichhouders en adviseurs die de gewone burger nauwlettend op de vingers kijken. Vooral de semi-overheidssector (gezondheidszorg en onderwijs) is door de intro-

ductie van standaardprotocollen, monitoringssystemen en modellen om de in- en output van werknemers te meten in een surrealistische wereld veranderd. Medewerkers zijn een groot deel van hun tijd kwijt aan vergaderen en overleggen. Aan hun oorspronkelijke taak komen ze niet meer toe. Gelukkiger worden ze niet. Vakmensen voelen zich gekoeioneerd door managers die hen niet in hun waarde laten. Vervreemding en apathie zijn het gevolg. Sectoren als zorg en onderwijs zijn hofleverancier van WAO'ers en vervroegde uitreders geworden. Alle reden voor de politiek om daar verandering in te brengen.

Betere dienstverlening, minder management: aan mij is de roep daarom volop besteed. Eerder schreef ik over mijn dochter die aan anorexia lijdt. Dit najaar brak mijn moeder haar heup. Nou, dan loop je snel tegen de barricaden op die in het kader van de beheersing van de kosten in de gezondheidszorg zijn opgeworpen. Geen gesprek met een psychotherapeut of diëtiste zonder voorafgaande toestemming van instanties die zich tooien met namen als 'indicatiecommissie' en 'indicatieteam'. Gremia die niet over één nacht ijs gaan als ze over hulpverlening moeten beslissen. De toegang tot de gezondheidszorg heeft alles van een hordenloop met hindernissen.

Elders is het niet anders. Naar aanleiding van de dood van de peuter Savanna bericht *Het Parool* over de jeugdzorg. De gemiddelde gezinsvoogd blijkt maar eens in de zes weken in de gelegenheid te zijn een bezoek aan een probleemgeval te brengen. 'De rest van de tijd gaat heen met overleg met andere hulpverleners en instanties, het regelen van zaken voor het gezin en het invullen van een groot aantal formulieren.' Een kennis van me is psychiater. Hij attendeert me op een brief die de Vereniging de Vrije Professional

aan de Inspectie voor de Gezondheidszorg heeft gestuurd. De vereniging protesteert tegen de 'verschuiving van de zeggenschap van de medische deskundigen naar de bureaucratie'. Overheid en verzekeraars bemoeien zich met alles. De psychiaters moeten zich voor elk wissewasje verantwoorden. Intimiderend en demotiverend, oordelen de brieveschrijvers.

Ere wie ere toekomt: van de politieke partijen was het CDA de eerste die de overbureaucratisering van sectoren als het onderwijs en de gezondheidszorg aan de kaak stelde. Het tijdschrift *Christen Democratische Verkenningen* liet vorige zomer de hoogleraren Ad Verbrugge en Dorien Pessers en schrijver Geert Mak aan het woord. Hun conclusie: de vakman werd steeds meer verdrukt door de managers. Vooral Mak brak de staf over de 'gewichtdoenerige figuren' die de directiekamers van scholen en ziekenhuizen hadden overgenomen – klaar om knopen door te hakken en de professionals van hun bevoegdheden te ontdoen. Een 'nieuwe regentenklik', noemde hij ze.

Uit CDA-hoek werd ook het initiatief tot een conferentie over beroepseer gehouden (op 7 april 2006 in Den Haag). Minister Veerman van Landbouw schetste daar een somber beeld van een maatschappij waarin de mensen volstrekt vervreemd waren geraakt van hun werk. Veerman verwees naar de film *Modern Times* die Charlie Chaplin in 1936 over de toenmalige industrialisering maakte. Nog altijd actueel, vond hij: 'Als we zo doorgaan als nu krijg je een maatschappij waarin de ene helft van de mensen de andere helft controleert.' CDA, PvdA en ChristenUnie pleiten in hun verkiezingsprogramma's alle drie voor ontbureaucratisering van Nederland. Nu nog even doen, Wouter, André en Jan Peter!

De toegang tot de gezondheidszorg heeft alles van een hordenloop met hindernissen